

אלו טרפות פרק שלישי חולין

נה.

עין משפט נר מצוה

ד א ב מיי פ"ק מהל
שמיטה הלכה כי סג
עשין סג כ"ח ע"ד י"ד סי'
מז סעי' ז:

שיטה מקובצת

א) דאם היה תחלתו יותר
מלוג בעיני שיעור גדול
יותר לשבריו יותר מכדי
סיבת קטן מלוג ועד סאה
כן נמצא בס"י: ז) מותר
אוהו אבר באכילה וניתר:
ג) לאפות בו סומגין
דמשמע: ז) גבי תפלה
המוספין עד שבע שעות:

רבינו גרשום

עד לוג כי אם היה
טמא אפי' החזיק לוג עד
שלא נשבר ונכשיו מחזיק
בכדי סיבת קטן טמא:
מאי לא לוג כלמטה
כלומר אפי' החזיק לוג
קודם שנשבר שיעורו בכדי
סיבת קטן השבר וטמא
ושי"מ עד ועד בכלל.
לא לוג כלמטה כלומר
אם החזיק לוג עד שלא
נשבר כמחזיק יותר מלוג
ואינו טמא השבר בכדי
סיבת קטן: מלוג ועד סאה
ברביעית. כלומר אפי'
החזיק סאה קודם שנשבר
דיו השבר ברביעית ואם
מחזיק ברביעית טמא
דעדין חשוב: (כלומר)
מאי לא סאה כלמטה.
כלומר כפחות מסאה
ושי"מ עד ועד בכלל: לא
סאה כלמטה. כלומר דאם
מחזיק סאה לא לוג לשבר
ברביעית דאי' אנו מחזיק
יותר מרביעית אינו טמא:
מסאה ועד סאתים חצי
לוג. כלומר דאפי' מחזיק
סאתים עד שלא נשבר
וטמא והשבר מחזיק חצי
לוג חשבו כלי וטמא מאי
לא סאתים כלמטה דאפי'
מחזיק סאתים כפחות
דאמרינן דאי' אנו מחזיק
יותר מרביעית אינו טמא:
נמי הכי כלומר דלחומרא
חמשה כלמטה כלומר
דפחות מחמשה טהור ולא
אמרינן חמשה כלמטה
אלא כלמטה לוג וטמא
עשרה כלמטה. כלומר
הא דאמרינן יותר משרשה
טהור לא אמרינן דעשרה
כלמטה אלא כלמטה
לחומרא: הני הוא דאסירא
הא בהמה גופה שריא
כלומר [הא] הכא דחזקת
מן הטחול ומן הכליות
דרמי לניקב וקאמרינן
הבהמה כשהי. וכיצד
חזקת ניקב טהור: וליה
הילכתא כרב עיריא דאמר
ניקב הטחול טריפה:

שיעורין בכדי סיבת קטן ועד לוג. אכל אס היה תחלתו יותר מלוג בעיני שיעור גדול לשברים יותר מכדי סיבת קטן ואפילו יחדו בטולה דעתו אכל כל אדם ואין יחדו דרך דרך יחדו שברים הבאים מכלי גדול לזרזן סיבת קטן וכן נראה *דע"י יחדו מייירי הכא דהיאך יקבלו שברים טומאה אס לא ע"י יחדו הא אמרינן בסוף המנעי (שם ז'ה): דכלי חרס שניקב כמוצא זית טהור מלקבל זו זימס ועדיין כלי הוא לקבל זו רמונים ושם פירש צנוטרס כלומר טהור הוא מלקבל טומאה עוד משום סמס כלי חרס ששיעורו צומים וגם אס הימה עליו טומאה נטהר ועדיין כלי הוא לקבל זו רמונים שאס יחדו שז לרמונים מקבל טומאה מכאן ולהבא או אס מתחלה היה מיוחד לרמונים לא נטהר אלא שזעין בשן יחדו וא"ת דתנא צנוטרסא דכלים שזעיה פרק מחט וטענת שזלי המחזין ושזלי הפחתין וקרקרות הכלים ודופנותיהם [מחזיקיהן] אין ממלאין צהן ואין מקדשין צהן ואין מוין מהו וכו' שפן ועשה מהן כלים מלקבלן טומאה מכאן ולהבא דברי ר' מאיר ותכ"א כל כלי חרס שטטה שעה אחת שזו אין לו טומאה לעולם ואי זעין יחדו לקבל זו רמונים כשניקב כמוצא זית הא מיד כשניקב נטהר וכשיחדו לרמונים אחר כך אין יקבל טומאה מכאן ולהבא אכל אי לא זעין יחדו אמי שפיר דלא נטהר כל זמן שהוא ראוי למקום

לרמונים וי"ל דהיאך דמוספתא מייירי דלא חזי על ידי יחדו זלי תיקון * ולהכי זעריס הפחתין מששיעור המפורש כאן צענמעת דמחמת גריעותא לא מהני יחדו אכל היכא דלא זעי תיקון דאין ממוסר אלא יחדו לא אמרן דכיון שטיהר שז לא יקבל טומאה לעולם והא דתנן צמסכת כלים (פ"ה מ"ח) חתכו חוליות פחות מחרצבה טפחים טהור מירחו צמיט מקבל טומאה משיסיקו לאפות זו סופגין * משמע דאחא זיה טומאה ע"י תקון שאני התם דחשיב כלי גמור ע"י שנעשה אחר כך שלם כמתחילה ע"י תקון אכל שברים קטנים ע"י נחשדים להיות עוד כלים ע"י שום תקון וא"ת לפי מה שפירש דלא מהני רחויים לשברים לקבל טומאה עד שיחד הא צפרק כל הכלים (שם ד' קד): פליגי ר"מ ור' יהודה בכלי שנשבר צבת וראוי למלאכה אחרת לענין טלטול דר' יהודה אוסר לטלטל משום נולד ור"מ שרי דלית ליה נולד אכל כ"ע מודו שאס נשבר מערב צבת דלא היו נולד ושירי לטלטול צבת הואיל וראוי למלאכה אחרת אלא מהא הוא לענין צבת ואס כן לענין טומאה נמי מנא הוא מדאמר רבא צפרק כל הכלים (שם ד' קג). גזי מחט של יד מדלענין טומאה לאו מנא הוא לענין צבת נמי לאו מנא הוא ועוד מוכח ה"מ * דלא זעין יחדו לענין צבת גזי רבא דליתאוס מסאניה צמיטא ואתא שמעיה ושקל חספא וקא מכפר ליה ומפרש טעמא משום דאילו הוה צחרז חזי לזכסויי זיה מנא וי"ל דלעולם זעין יחדו לענין טומאה והא דקאמר רבא מדלענין טומאה לאו מנא הוא היינו אפילו ע"י יחדו דכיון דניטל * חודה או עוקקה לא מהני זה יחדו והא דתנן צמסכת כלים פרק י"ג (מ"ה) מחט שניטל * חודה או עוקקה טהור ואס התקינה למיתוח טמאה לאו יחדו צעלמא קאמר אלא שעשה שום תיקון אכל היכא דהוי מנא לענין טומאה ע"י יחדו לענין צבת לא תקנו יחדו וכן משמע התם צהיהא דתרגמא אביי אציצא דרבה צגולמי דמימליך עליהו ומשיי להו מנא משמע דאע"ג דטהורה היא דאכתי לא מימליך עליה אפילו הכי מותר לטלטלה הואיל וראיה להיות כלי ע"י יחדו ומיהו קשה מההיא דאמר צפרק צמה אשה יואלה * העושה זגין למכתשת ועיניס ולמטפתת תינוקות יש להם עיניבל טמאים אין להם עיניבל טהורים נטלו עיניבליהן עדיין טומאתן עליהם ומפרש * ר' יוסי צר' חנינא הואיל וראוי להקישו ע"ג כלי חרס רבי יוחנן אמר הואיל וראוי לגמוע זו מים לתינוק אלא צרהאיות צעלמא בלא יחדו מקבל טומאה אע"פ שלא יחדו לגמוע דעל כרחק בלא יחדו מייירי מדפליג עליה ר' יוסי צר' חנינא ולא מטמא משום גימוע דזעין מעין מלאכה ראשונה * ועוד אי יחדו מה לי לא היה לו עיניבל מעולם מה לי היה לו עיניבל ויטול ועוד מדפריך עליה ורבי יוחנן לא זעי מעין מלאכה ראשונה והא תניא יכול כפה סאה וישב עליה כו' וא"ר אלעזר אומרים צמדרקות עמוד ונעשה מלאכתנו ואין אומרים צממא מת עמוד ונעשה מלאכתנו ורבי יוחנן אמר חף אומר צממא מת עמוד ונעשה מלאכתנו והיא ע"כ בלא יחדו דמיא דכפה סאה וישב עליה דלאירי כשלא יחדו לשיצה דנמעט ליה מדמתיב אשר ישב עליו הזב מי שמיחד לשיצה ילא זה שצאומרין לו עמוד ונעשה מלאכתנו וי"ל דשאני גזי זגין דכיון שגם הדיוט יכול להחזיר העיניבל דקאמר התם אית לן למימר דחשיב ליה לן לגמוע שערדין ראוי לגמוע עיניבל אפילו בלא יחדו ולמי' הואיל וראוי להקישו על גבי כלי חרס ניחא ממה נפשך אי צעלמא זעי מעין מלאכה ראשונה הכא נמי לא מהני לגמוע מים דהיינו מלאכה אחרת ואפילו א"ל דצעלמא טמא בלא יחדו הכא שעומד למלאכה ראשונה ע"י חזרת העיניבל אי לא דראוי להקישו לא הוי טמא ולא סגי ליה בגימוע מים דהוי כמו עמוד ונעשה מלאכתנו: **ה"ת** לחומרא. השתא חזר זו מכל מה שמירך והוי כמו אלא:

עד לוג. שיעור זה ניתן לשברי כלים שלא היה תחלתו אלא עד לוג דאם היה תחלתו יותר מלוג אזהוי שיעור שבריו צרביעית הלוג כדלקמן: **מלוג עד סאה.** כלי שהיה תחלתו יותר מלוג כגון שנים או שלשה לוגין או יותר * על סאה שיעור שבריו צרביעית הלוג: **סאה נלמעלה.** ושיעור שבריו צחלי לוג כדלקמן: **סאתים נלמעלה.** ושיעור שבריו צמורת כהניס * וצמסכת כלים (פ"ב מ"ב) בלוג שלם: **הסניא לוג נלמעלה כו'.** אלאמא צולוהו עד ועד בכלל: **הסס לחומרא.** משום הכי אמרינן צהו עד ועד בכלל דלזלינן לחומרא דמטמינן לשברים זשיעור זוטא אכל כסלע וכאסר דרז נחמן אי הוה אמרינן צהו עד ועד בכלל הוי קולא לאכזורה ואשמועינן רב נחמן דכל היכא דקתני עד זיל ציה לחומרא ואי עד ועד בכלל קולא היא אימא עד ולל ועד בכלל: **כל שיעורים של חמשים להחמיר.** אי מלומס חומרא הוא שערניהו מלומס ואי מלומס קולא שערניהו צשוק: **חזן מכגרים של כסמים.** ששינו צנדה (ד' נח): דהרואה כסם של דס צנדה כגרים טמא דמסקפין לה צדס נדה אע"ג דכי משערת ליה צמלומס חומרא הוי לא הויא טמאה אלא ציות מכגרים אכל כגרים עלמנו מחזקין ליה צדס מאלולת ויינו להקל דאע"ג דכגרים שערו זעין כגרים ועוד והכי תניא צהרואה כסמס * וטעמא משום דתמייס עמנן דרצנן דמדלוריייתא (ויקרא טו) דס זובה צצמעת לוג כלמטה סאה כלמטה משום חומרא הוא ולאו דנימא נמי צמקוס קולא עד ועד בכלל: **דקסני עלה דהיא.** דחצל היוצא חמשה טפחים כלמעלה טמא דעד דקתני עד חמשה טהור ולא עד בכלל: **עשרה כלמטה.** דהאי עד דקתני ועד עשרה טמא ועד בכלל קאמר אלאמא צתר חומרא איל: **חוקך מעובר.** צמעני צהמה ולא ילא ממוכה: **מוסר.** שאצר צאכילה וניתר צשיטתה כעובר עמנו וטעמא מפרש צצהמה המקשה (לקמן טט). מכל צצהמה תאללו * מן הטחול ומן הכליות. של צצהמה אס נחתך מהס חף על פי שלא הוציא החתיכה ממוכה אסור צאכילה משום אצר מן החי והתם קא יליף טעמא מאותה תאללו * שלמה ולא חסרה כלומר כשהיא שלמה הוא דקאמינא לך כל צצהמה תאללו להמיר דבר אחר צצגופה אכל כשהיא חסרה דהנמלא צתובה מחסרונה הוא לא שרינא לך כל צצהמה דהיינו הנמלא צה. ומכל מקום שמעינן מינה דהיא עממה שריא חף על גב דנחתך מן הטחול ואין חיתוך בלא נקצ דכל נקצ משום חיתוך הוא: **הוא הדין דצהמה נמי אסירא.** דחמיר ניקב ונחתך מניטל לגמיר שעל ידי הצקה הוא הולך דהסוף מאלוז והחולין רב צגופה: **אידיד דסנא רישא מוסר.** צחתיכה עממה דלציטרך לאשמועינן דלאו אצר מן החי הוא תנא איסורא דסיפא נמי צחתיכה: **לקסה צגוליא.** כגון מליא מוגלא: **צגוליא אחס.** וכ"ש צשמיהן:

למקום
זה יחדו והא דתנן צמסכת כלים פרק י"ג (מ"ה) מחט שניטל * חודה או עוקקה טהור ואס התקינה למיתוח טמאה לאו יחדו צעלמא קאמר אלא שעשה שום תיקון אכל היכא דהוי מנא לענין טומאה ע"י יחדו לענין צבת לא תקנו יחדו וכן משמע התם צהיהא דתרגמא אביי אציצא דרבה צגולמי דמימליך עליהו ומשיי להו מנא משמע דאע"ג דטהורה היא דאכתי לא מימליך עליה אפילו הכי מותר לטלטלה הואיל וראיה להיות כלי ע"י יחדו ומיהו קשה מההיא דאמר צפרק צמה אשה יואלה * העושה זגין למכתשת ועיניס ולמטפתת תינוקות יש להם עיניבל טמאים אין להם עיניבל טהורים נטלו עיניבליהן עדיין טומאתן עליהם ומפרש * ר' יוסי צר' חנינא הואיל וראוי להקישו ע"ג כלי חרס רבי יוחנן אמר הואיל וראוי לגמוע זו מים לתינוק אלא צרהאיות צעלמא בלא יחדו מקבל טומאה אע"פ שלא יחדו לגמוע דעל כרחק בלא יחדו מייירי מדפליג עליה ר' יוסי צר' חנינא ולא מטמא משום גימוע דזעין מעין מלאכה ראשונה * ועוד אי יחדו מה לי לא היה לו עיניבל מעולם מה לי היה לו עיניבל ויטול ועוד מדפריך עליה ורבי יוחנן לא זעי מעין מלאכה ראשונה והא תניא יכול כפה סאה וישב עליה כו' וא"ר אלעזר אומרים צמדרקות עמוד ונעשה מלאכתנו ואין אומרים צממא מת עמוד ונעשה מלאכתנו ורבי יוחנן אמר חף אומר צממא מת עמוד ונעשה מלאכתנו והיא ע"כ בלא יחדו דמיא דכפה סאה וישב עליה דלאירי כשלא יחדו לשיצה דנמעט ליה מדמתיב אשר ישב עליו הזב מי שמיחד לשיצה ילא זה שצאומרין לו עמוד ונעשה מלאכתנו וי"ל דשאני גזי זגין דכיון שגם הדיוט יכול להחזיר העיניבל דקאמר התם אית לן למימר דחשיב ליה לן לגמוע שערדין ראוי לגמוע עיניבל אפילו בלא יחדו ולמי' הואיל וראוי להקישו על גבי כלי חרס ניחא ממה נפשך אי צעלמא זעי מעין מלאכה ראשונה הכא נמי לא מהני לגמוע מים דהיינו מלאכה אחרת ואפילו א"ל דצעלמא טמא בלא יחדו הכא שעומד למלאכה ראשונה ע"י חזרת העיניבל אי לא דראוי להקישו לא הוי טמא ולא סגי ליה בגימוע מים דהוי כמו עמוד ונעשה מלאכתנו: **ה"ת** לחומרא. השתא חזר זו מכל מה שמירך והוי כמו אלא:

ב"ל שיעוריו חבמים לחומרא. וא"ת צפרק תפלה השחר (צרכות ד' ט). דקאמר רבי יהודה עד ד' שעות וצעי צממא * אי עד ועד בכלל אי לא עד ועד בכלל ופשיט דעד ועד בכלל דמיא דהיא דקאמר רבי יהודה גזי תפלת המוספים עד ז' שעות דהוי עד ועד בכלל כדמוכה התם היינו קולא שיכול להמתין ולהתפלל עד סוף ארבע וי"ל דאיכא נמי חומרא דלא אמרינן עבר זמנו וחיזי עדיין להתפלל כל גזי צרביעית וא"ת וחיזי פשיט ליה דעד ארבע שעות מתפלת המוספים דלמא האף עד ועד בכלל והאי עד ולל ועד בכלל דקאמר הכא אפי' היכא דחצל היוצא מן המטה דחמשה כלמעלה ועשרה כלמטה וי"ל דשאני הכא דשניהם שזים דתרווייהו לחומרא *:

והרי

א) [כלים פ"ב מ"ב],
ב) נדה נח: ע"ג,
ג) [מסכתא דלבי צ"ב]
ד) [למיל מ"ב],
ה) לקמן סה"ו א) [כחז
הכ"י סי' מג סוף ד"ה
ועד מ"ש רבינו ואפי' נחתך
וכי' ואפשר דלא הוי גריס
אלא לישנא קמא נלמד
כמו צמסאי דרין דלית
צהו לישנא צממא ע"ל,
ו) [לעיל מ"ב] א) [ג"ל
עד], ב) [שמיי פ"שה ז'
י) [צבריי ד'], ס) [גמון
צברייס הפחתים כו' פ"ל
מסרי' מ], ד) [דף קכ"ד],
ח) [ז"ל רביה' ס) [שם ג"ג],
ט) [שם ח"ג], ט) [ז"ל
ז' שעות], פ) [נע"י מוס'
צרכות כו' ד"ה אציצא
לח].

גזיון הש"ס

נמי כל שיעורי חבמים
וברי. עיין לעיל מו ע"א
מוס' ד"ה עד: תוב"ל ד"ה
שיעורין וכו' דע"י יחדו
מייירי. עיין לקמן דף עב
פ"ב מוס' ד"ה צעמט:

הגהות הב"ח

א) תוב"ל ד"ה שיעורין וכו'
מלאכה ראשונה וא"ת יחדו
מה לי כלי' וזמית ועוד
נמחק:

מוסף רש"י

אבל ניקב טריפה.
ולקמן מפרש ניקב צעלמי
מקום שאס ענה, אכל
צקולשיה כשהי (ע"ד
חוקך מעובר
שבמעינה. והינה חתיכה
צמוכה, מותר באכילה.
כשיטתה, כליף צממא
מכל צצהמה תאללו (לקמן
מן הטחול ומן
הכליות. של צצהמה עממה,
אסור באכילה. ואע"פ
שהינו צצהמה לא הותר
צחתיכה, להי כקט טמול
וליות משום דמירי דלא
מיטערא הוא (סס).